

Thailand -80: «Mini-konsultasjonenes konsultasjon»

AV TORMOD ENGELSVIKEN

I.

Et hovedmål for Lausanne-bevegelsens «Consultation on World Evangelization» (COWE) som ble avholdt i Pattaya, Thailand, i juni 1980, var å «utvikle realistiske strategier for evangelisering».

Som en følge av dette formål var konsultasjonens program delt inn med sikte på tre ulike arbeidsformer: For det første plenums-sesjoner med bibelske og allmenne misjonsteologiske og strategiske emner, for det andre grupper som skulle drøfte Lausanne-bevegelsens egen status og fremtidige skjebne og for det tredje de såkalte «mini-konsultasjoner» der den konkrete strategi skulle legges. Konsultasjonens programdirektør, inderen Saphir Athayal, uttalte på forhånd at mini-konsultasjonene ville bli COWE's «hjerne», en uttalelse som ble bekreftet etter konsultasjonen.

Mens konsultasjonens plenums-erklæringer naturlig nok til nå har samlet mest oppmerksomhet, er det grunn til å tro at det er rapportene fra de 16 mini-konsultasjonene som etter hvert som de offentliggjøres som såkalte «Lausanne Occasional Papers» (LOP's), vil få størst betydning for fremtidens misjonsarbeid. I disse mini-konsultasjonene satt fra 20 til over 100 deltakere sammen i 16 sesjoner for å utarbeide konkrete strategidokumenter med sikte på å nå spesifikt religiøst, ideologisk, etnisk eller sosiologisk bestemte folkegrupper med evangeliet.

Man må imidlertid allerede her avverge en vanlig misforståelse. Lederen og koordinatoren for alle mini-konsultasjonene, engelskmannen John Stott, uttalte uttrykkelig på forhånd at Lausanne-bevegelsens eksekutivkomite i sin tenkning om «strategi» forutsetter at den «inkluderer både et teologisk og et metodologisk (eller kulturelt) element». Mini-konsultasjonenes oppgave var derfor ikke utelukkende å utarbeide et *metodisk* opplegg, men å se misjonsteologi og -strategi som en helhet. Man ble advart mot å la teologene ende

opp i en akademisk debatt uten bakkekontakt med evangelistisk strategi eller å la praktikerne kvele debatten om viktige teologiske spørsmål!

Selve dette opplegget med mini-konsultasjoner innen rammen av en større konsultasjon har sin historiske og missiologiske bakgrunn i de synspunkter som har kommet fram bl.a. ved Fuller Seminary i USA. Man ønsker å se den verden som skal nås ved det kristne budskap, som bestående av «folkegrupper» («people groups») og ikke av enkeltindivider eller nasjoner. Som en innføring i denne spesielle form for misjonstenkning fikk alle deltakerne på forhånd tilsendt boken «That Everyone May Hear», skrevet av en kjent amerikansk misjonsleder, Edward R. Dayton, hvor denne tenkningen populariseres for å kunne anvendes generelt. Selv om denne misjonsstrategi kom under kritikk på konsultasjonen, særlig på grunn av visse uklare påstander om dens bibelske begrunnelse og vitenskapelige gyldighet, og fordi det i enkelte tilfelle kunne trekkes uheldige konsekvenser av den, f.eks. i forholdet mellom hvite og svarte i Sør-Afrika eller mellom jøder og arabere i Israel, var det alminnelig enighet om at den kunne brukes som utgangspunkt for strategitenkningen på konsultasjonen, selv om den ikke alltid fikk noen avgjørende innflytelse på utformningen av de enkelte strategidokumenter.

II.

Noen analyse av alle de seksten mini-konsultasjonsrapportene er ikke mulig før hele «Thailand-biblioteket» foreligger trykt i 1981. De ble heller ikke drøftet i plenum på konferansen, men bare i «sub-plenum» som omfattet ca. en fjerdedel av deltakerne.

En av de mini-konsultasjoner som samlet flest deltakere (over 50), og som også ble viet mest oppmerksomhet i «sub-plenum», var mini-konsultasjonen som hadde «Kristent vitnesbyrd overfor sekulariserte mennesker» som tema. Den er også interressant i norsk sammenheng av flere grunner.

For det første er kirkens situasjon i Norge i særlig grad preget av sekularisering. De fleste kristendomsfremmede som skal nås med evangeliet i vårt samfunn, er mer eller mindre sekulariserte. Denne rapporten er derfor i en spesiell forstand aktuell for våre egne kirker (de frikirkelige er med i Lausanne-bevegelsen!) og organisasjoner og kan bidra til å føre oss over på offensiven i møtet med det moderne, sekulariserte menneske i vårt eget land.

For det annet hadde den norske Lausanne-komitéen i særlig grad konsentrert sitt forberedelsesarbeid om denne mini-konsultasjonen. Professor i misjonsvitenskap ved Menighetsfakultetet, dr. Ludvig Munthe, ble utnevnt til internasjonal koordinator for denne mini-konsultasjonen, et arbeid som innebar ansvar for et femti-talls studiegrupper over hele verden i tilknytning til dette emnet.

For det tredje skulle det vise seg at det «Mini-Consultation Position Paper» som Munthe i egenskap av koordinator av mini-konsultasjonen la fram på konferansen i Thailand etter at den var sirkulert til alle deltakerne på forhånd, skulle få avgjørende innflytelse på sluttokumentets utformning. Dette «position paper» var i stor utstrekning basert på «Oslo-gruppens» studierapport. Dermed kom sluttokumentet fra den mini-konsultasjonen som behandlet «Kristent vitnesbyrd overfor sekulariserte mennesker», i stor grad vil å være preget av dennes teologi og misjonsstrategi.

Det er grunnlag for å hevde at man knapt ved noen tidligere større internasjonal misjonskonferanse har fått et sterkere gjennomslag for norske teologiske synspunkter enn i sluttokumentene fra denne mini-konsultasjonen. (Noe tilsvarende gjelder rapporten «Kristent vitnesbyrd overfor det jodiske folk», hvor pastor Ole Chr. M. Kvarme gjorde en betydelig innsats.)

Med denne betoning av de norske bidrag er selvsagt intet sagt om verdien eller kvaliteten av disse bidrag. Undertegnede står begivenheten i mini-konsultasjonen altfor nær — først som «consultant» og dernest som formann etter at professor Munthe hadde reist tilbake til Norge i andre presserende oppdrag — til å kunne felle noen dom over dette. Dessuten var arbeidssituasjonen meget vanskelig. Det synes nødvendig å peke på de store teologiske og menneskelige problemer og utfordringer en sto overfor i et arbeide som gikk ut på i løpet av kort tid å skulle produsere misjonsdokumenter i fellesskap.

En kan spørre seg om det i det hele er noe samsvar mellom den autoritet og innflytelse en rapport som denne kan få og den arbeidssituasjon som den oppstår i. Et 50-talls mennesker med vidt forskjellig bakgrunn skulle i løpet av noen dager og timer skrive et dokument som skal kunne være til inspirasjon og veiledning for tusener av kristne over hele verden som står overfor sekulariserte mennesker i sin tjeneste. Det var ikke til å unngå at ulike personlighetstyper, ulike forventninger og forhåpninger, ulike kulturelle og kirkelige forutsetninger og ulike vurderinger av konsultasjonens oppgave kom til å sette sitt sterke preg på forhandlingene. Men slike

problemer er også en utfordring. Det er forholdsvis lett å uttale noe en kan være fornøyd med, om en selv eller ens likesinnede fører ordet. Men samtidig er det begrenset hvor langt budskapet når og hvilken betydning det får. Når en skal si noe *sammen* som kristne fra andre kulturer og kirkesamfunn, taper ofte uttalelsen noe i entydighet og helhetlig preg, men til gjengjeld lærer en å lytte og lære, og når formuleringene er slipt og enighet oppnådd (eller ikke), når kanskje budskapet lengre ut.

Det er en vanskelig overgang fra bibelsk forkynnelse og sterke misjonsappeller i det konservativt-evangeliske fellesskapet i Lausanne-bevegelsen, som alle kan samle seg helhjertet om, til det konkrete teologiske arbeidet som ligger bak de mange mini-konsultasjonsrapportene. Likevel viste et felles grunnlag som besto i en oppriktig vilje til troskap mot Guds Ord, en klar bekjennelse til det bibelske evangelium og en dyp nød for menneskers frelse i bibelsk forstand, seg som et bærekraftig fundament for en felles strategi for å nå det sekulariserte menneske med evangeliet.

En grundig analyse av sluttokumentet fra mini-konsultasjonen ville føre for langt her. Vi skal bare peke på noen grunntrekk som viser noe av dets misjonsteologiske profil.

III.

Rapporten består av fem hoveddeler. Den *første* inneholder en definisjon av begrepet «sekularisering» og en historisk og filosofisk analyse av de faktorer som har bidratt til sekulariseringsprosessen samt en omfattende karakteristikk av hva sekularisering og sekularisme innbefatter i dag.

Den *andre* hoveddelen består av en undersøkelse av det bibelske og teologiske grunnlag for evangelisering overfor sekulariserte mennesker og en presentasjon av det budskap som skal formidles. Det er i denne delen at innflytelsen fra det norske forberedelsesmaterialet gjør seg sterkest gjeldende.

Den *tredje* hoveddelen inneholder en beskrivelse av sekulariserte menneskers folte og reelle behov.

Den *fjerde* hoveddelen vender søkelyset innover mot kirken selv og spør på hvilken måte sekulariseringen har påvirket kirken og hvorledes vi kan bekjempe sekulariseringen blant kristne.

Den *femte* og siste hoveddelen presenterer med mange eksempler noen nøkkelstrategier for å nå sekulariserte mennesker med evange-

liet. Grunnsynspunkter er at kirken må være *fleksibel* i sin struktur, *personlig* i sin tilnæringsmåte og *frimodig* i sitt vitnesbyrd.

Om vi vender tilbake og ser litt nærmere på den *andre* hoveddelen som omhandler evangeliseringens teologiske og bibelske basis, fremheves det med styrke at evangeliseringen overfor sekulariserte mennesker må ta sitt utgangspunkt i Skriften. «Menneskers anstrengelser for å tilpasse Guds åpenbarte ord til menneskelige ideologier forvansker budskapet med den følge at det mister sin frelsende kraft.» Derfor er det spesielt viktig å «merke seg de måtene sekulariseringsprosessene kan ha påvirket vår forståelse *av* og lydighet *mot* Guds ord på.»

På to områder har rapporten tatt et klart bibelsk standpunkt mot et misjonssyn som primært forstår menneskets nødstilstand og frelse i økonomiske, sosiale og politiske kategorier:

I en beskrivelse av menneskets nødssituasjon uten Gud ut fra Ef 2, 1–3 pekes det for det *første* på at «mennesket uten Kristus» er fortapt, og at denne fortapthet viser seg i bundethet til demoniske makter, som for det sekulariserte menneskets vedkommende særlig består i en «trelldom under ting i denne verden; idéer og ideologier som utelukker Gud». Men også det sekulariserte menneskes dypeste nød er at det «uten Kristus står under Guds dom»: «På tross av Guds uendelige kjærlighet til alle mennesker er de alle, enten de vet det eller ikke, på grunn av sine synder under Guds dom.»

Derfor hevdes det at «det evangeliet som frelser det *sekulære* menneske, er *identisk* med det evangeliet som frelser *alle* mennesker». Det er altså verken tale om noen universalisme, fortapelsens reelle mulighet er fremhevet, eller om noen ensidig dom over det sekulariserte menneske — som også ofte er det rike, selvsikre menneske i den vestlige verden.

Det siste synspunktet reiser for det *andre* spørsmålet om evangeliets forhold til rikdom og fattigdom. Dermed berørte denne rapporten på en direkte måte ett av de spørsmålene som ble mest diskutert på konsultasjonen utenom det offisielle programmet, nemlig forholdet mellom evangelisering og sosial-etisk engasjement.

Rapporten fremholder ut fra Skriften at «kirken må fornye sitt resultatene av fakultetslektor Hans Kvalbeins forskningsarbeide. Det fremheves at når de fattige i Det nye testamente er adressater for Jesu tilsagn om Guds rike (Matt 5, 3; Luk 6, 2; Matt 11, 5f; Luk 4, 18), brukes ordet «fattig» i en billedlig mening om dem som er fattige overfor Gud. Begrepet kan da omfatte både dem som er ma-

terielt fattige og dem som er materielt rike. Dermed avviser rapporten at Bibelen inneholder en «generell saligprisning adressert til alle sosialt og materielt fattige mennesker». Dette innebærer også at Jesu ve-rop over de rike må forstås på «bakgrunn av Jesu syn på rikdom som en trussel mot menneskets gudsforhold»: «Jesus utelukket ikke den rike unge mann fra riket, men kalte ham til å bli en disipl.»

Rapporten fremholder ut fra Skriften at «kirken må fornye sitt kall til omvendelse overfor alle rike mennesker — ja endog overfor rike land — som i dag er blindet av sin rikdom og sin velferd.» Rapporten understreker videre de rikes forpliktelse overfor de fattige ut fra rettssynspunktet og kjærlighetsbudet: «Når rike mennesker bryter budene om kjærlighet til Gud og nesten og overlater de fattige til sin fattigdom og utbytter og undertrykker dem, rammes de av Guds dom. Men disse samme rike syndere under Guds dom kalles til omvendelse og et nytt liv.»

IV.

Avsnittet om de rike og de fattige vakte ganske sterke reaksjoner i sub-plenum fra deltakere som ønsket å fremholde at Jesu evangelietilsagn til de fattige nettopp gjaldt de materielt fattige og sosialt nødlidende. Det viste seg klart at det er sterkt delte meninger innen Lausanne-bevegelsen når det gjelder forholdet mellom evangelisering og sosial-etisk engasjement i misjonsarbeidet. Norske (og nordiske) lutheranere synes her å innta et særegent standpunkt idet de delte afrikanernes og latinamerikanernes sosial-etiske anliggende, som bl.a. kom til uttrykk på konferansen ved et brev til Lausanne-bevegelsens eksekutivkomité med krav om et mer aktivt lederskap når det gjaldt evangelikales sosiale ansvar og implikasjonene av det for evangeliseringen, men kunne likevel ikke følge dem i deres eksegese av de ovenfornevnte skriftsteder. Et brev som uttrykte *stotte* for det sosialetiske *anliggende*, men *reservasjoner* med hensyn til det bibelteologiske *grunnlag*, ble oversendt Lausanne-komiteen ved avslutningen av konsultasjonen. Det var ført i pennen av undertegnede og underskrevet av de fleste nordiske deltakerne med biskop Håkon E. Andersen, rektor Agne Nordlander og generalsekretær Leif Rasmussen i spissen. I dette brevet fremheves det at det bibelske grunnlag for handling og forkynnelse når det gjelder de fattige og undertrykte, ligger i de fattiges gudbilledlighet fra skapelsen, i Jesu bud om å gjøre rettferdighet mot de fattige og undertrykte og

elske sin neste som seg selv, og i Jesu eksempel når gjelder å identifisere seg med de fattige og vise omsorg for dem. Dette er en sterk motivasjon for kristnes holdning og handlemåte i den kjærlighet og kraft som er utøst i deres hjerter ved Den Hellige Ånd.

Det var stor interesse blant deltakerne på konsultasjonen for en nærmere drøfting av de synspunkter som ble lagt fram i selve minikonsultasjonen, og det ville derfor være av vesentlig betydning om Kvalbeins arbeide kunne foreligge i engelsk oversettelse så snart som mulig. Det er ikke tvil om at det sosial-etiske engasjement vil få høy prioritet innen Lausanne-bevegelsen i de nærmeste årene, og at et norsk bidrag i denne sammenheng vil bli ønsket velkommen.